

Sygn. akt III UK 221/16

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J. L.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 2 czerwca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od J. L. na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt)
złotych.**

UZASADNIENIE

Pozwany decyzją z 10 lipca 2014 r. odmówił J. L. prawa do emerytury z powodu braku 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z 6 lipca 2015 r. zmienił powyższą decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach w Zakładach Motoryzacyjnych „I.” Sp. z o.o. w I. od 2 listopada 1972 r. do 27 grudnia 1972 r. na stanowisku szlifierza i od 1 stycznia 1973 r. do 31 grudnia 1989 r. na stanowisku frezera. W czasie zatrudnienia wykonywał pracę na wydziale, który zajmował się obróbką metali (żeliwa) na sucho. Do zakładu były

dostarczane części z odlewni w S.. W czasie zatrudnienia na stanowisku frezera zajmował się szlifowaniem i oczyszczaniem odlewów żeliwnych. W ocenie Sądu Okręgowego wymienione stanowiska zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – wykaz A, dział III, poz. 78 i 23.

Sąd Apelacyjny w (...) uwzględnił apelację pozwanego i wyrokiem z 14 stycznia 2016 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie wnioskodawcy. W ocenie Sądu drugiej instancji dokonane ustalenia nie prowadzą do uzyskania emerytury przez wnioskodawcę, gdyż w okresie zatrudnienia na stanowisku frezera, frezera – tokarza nie wykonywał prac w warunkach szczególnych opisanych jako wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów. Tego rodzaju praca polega na wypełnianiu form ciekłym metalem, w ściśle określonej temperaturze, która zależy od rodzaju odlewanej tworzywa, materiału i temperatury formy, masy i kształtu odlewu, a także technologii odlewania. Wybijanie odlewów to usuwanie zakrzepniętych odlewów z form, jak też oddzielenie resztek masy od odlewu. Podstawowymi urządzeniami do wybijania odlewów z form są kraty wstrząsowe i kraty wibracyjne. Oczyszczanie powierzchni odlewów odbywa się np. metodą ścierną, strumieniowo-wodną, rzutową, chemiczną i elektrochemiczną. Tymczasem wnioskodawca pracował przy żeliwnych częściach samochodowych, dostarczanych z odlewni w S. Przy wykonywaniu nie występowały warunki pracy (środowisko pracy), właściwe dla odlewni, gdzie łącznie występuje wysoka temperatura, hałas, zapylenie oraz immisja gazów. Tym samym praca ubezpieczonego w spornym okresie nie mogła zostać zakwalifikowana, jako wykonywana w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył wnioskodawca. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Zdaniem autora skargi wymaga wykładni zagadnienie prawne, czy w świetle § 2 i 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze oraz art. 184 ust. 1 i art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyporządkowanie określonego stanowiska do poszczególnego rodzaju zakładu w obrębie danego resortu jest decydujące dla uznania, czy daną pracę należy zaliczyć do wykonywanej w warunkach szczególnych i na ile nazewnictwo stanowisk przyjęte w wykazie prac wymienionych w załączniku do rozporządzenia i zgodność konkretnego z nazwy stanowiska pracy z tymże wykazem decyduje o uznaniu pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych.

Nadto, przytoczona w uzasadnieniu wniosku rozbieżność orzecznictwa pozwoli na wyeliminowanie wątpliwości w orzecznictwie sądowym w zakresie stosowania wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. W końcu skarga jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia podstaw przedsądu, które uzasadniałyby jego uwzględnienie.

Skarga przysługuje od prawomocnego wyroku i na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.), lecz tylko czy wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania wykazuje podstawę przedsądu. Wybór podstaw wskazany przez skarżącego wzajemnie się wyklucza. Przede wszystkim przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego różni się od przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ten sam problem prawny nie może być jednocześnie istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się „nowością”, oraz stanowić przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967; 30 września 2014 r., III SK 2/14, LEX nr 1544567). Nadto żadna z tych przesłanek nie pozostaje w koniunkcji z oczywistym naruszeniem prawa (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skoro dana kwestia ma

stanowić zagadnienie prawne, to jednocześnie nie może dowodzić o oczywistym naruszeniu prawa. Dotychczasowa judykatura w sposób dostateczny opisała już cechy poszczególnych podstaw przedsądu i nie ma obecnie argumentów do ich powielania.

Z punktu widzenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania trzeba podkreślić, że podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie zajmuje się oceną rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie. Przedmiotem jej zainteresowania jest sam przepis, ze względu na poważne wątpliwości w jego wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. Natomiast treść wniosku nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa, a ta nie jest podstawą przedsądu. Otóż potrzeba wykładni przepisu prawa, którą ma na uwadze przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może polegać na egzemplifikowaniu stanów faktycznych, które mieszczą się w zakresie stanowiska pracy określonego w wykazie A do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. Decydują tu ustalenia stanu faktycznego. W przeciwnym razie byłoby tyle przypadków wykładni tego przepisu ile spornych spraw. Przepis nie wymaga wykładni, gdyż sam wystarczająco jednoznacznie określa jaką pracą jest pracą w szczególnych warunkach (tj. wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów). Innymi słowy, juretycznie nie zachodzą tu wątpliwości w wykładni w stopniu uzasadniającym odwoływanie się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., w szczególności aby uzyskać odpowiedź na pytanie czy praca wnioskodawcy obsługującego frezarkę i maszyny wielozadaniowe, na których ostatecznie wykańczał odlewy i przekształcał je w gotowy produkt stanowi pracę w szczególnych warunkach. Oczywistym jest, że nie decyduje nazwa stanowiska, lecz praca faktycznie wykonywana, jak i to, że do emerytury na podstawie art. 32 ustawy emerytalnej wymagane jest przepracowanie 15 lat na stanowiskach pracy wymienionych w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r., przy czym musiała to być praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Niezależnie od powyższego należy odwołać się do stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w wyroku z dnia 13 grudnia 2016 r., III UK 40/16, LEX nr 2186064. W powołanym orzeczeniu uznano, że kwalifikacja pracy jako pracy w warunkach szczególnych odbywa się na podstawie kryterium stanowiskowo-branżowego (czyli konkretne stanowisko w określonej branży). Usystematyzowanie

prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia i uciążliwości w oddzielnych działach oraz przypisanie poszczególnych stanowisk pracy do odrębnych gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż konkretne stanowisko jest narażone na ekspozycję czynników szkodliwych w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale gospodarki (branży) jest umiejscowione. Dlatego konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. Od kryterium branżowego można odstąpić w pewnych sytuacjach, gdy wykonywana jest praca uznana za szkodliwą dla jednej branży, mimo iż warunki jej wykonywania w innej branży są tak samo szkodliwe. Jeżeli pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu przemysłu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach, to zróżnicowanie tych stanowisk pracy musiałoby być uznane za naruszające zasadę równości w zakresie uprawnień do ubezpieczenia społecznego pracowników wykonujących taką samą pracę.

W sprawie zostało ustalone, że nie można traktować wytwarzania z odlewu wyrobu finalnego (części zamiennej) na tokarkach, jako pracy polegającej na wykańczaniu odlewu. Inny jest bowiem przedmiot tej pracy, używa się innych narzędzi oraz wykonuje się ją w innych warunkach (poza odlewnią). Nie ulega zatem najmniejszej wątpliwości, że warunki pracy frezera, frezera - tokarza nie są tak samo szkodliwe, jak warunki pracy przy wykańczaniu odlewów w odlewniach.

Podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie wykazuje, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Podstawy kasacyjne są odrębne od podstaw przedsądu, co oznacza, że nie zastępują (ani ich uzasadnienie) podstaw przedsądu. Wniosek o przyjęcie skargi musi więc samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wykazać naruszenie prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości pozwala stwierdzić, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i dlatego powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Wniosek w ogóle nie zarzuca naruszenia prawa procesowego, stąd w ocenie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wiąże zatem ustalenie faktyczne o braku 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w tym przypadku o braku takiej pracy, którą wymienia wykaz A, dział III, poz. 23

rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. W zakresie natomiast prawa materialnego przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została skonkretyzowana, a uzasadnienie wniosku w tej mierze nie zawiera wyводу prawnego, ujawniającego suponowane zarzuty.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.
O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 98 § 1 k.p.c.